

Шинкарук Т. Р.
*студент, Національний університет
«Одеська юридична академія»*

ЗАСОБИ ПРОТИДІЇ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ: МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ ДОСВІД

За деякими даними, загальна кількість людей в усьому світі, які щороку потрапляють в рабство, складає 1 мільйон осіб, а прибутки злочинних угруповань – 3,5 мільярдів доларів щорічно. Між тим, підпільна проституція сприяє розповсюдженню інфекцій, що передаються статевим шляхом, зокрема СНІДу.

Останнім часом зустрічаються також випадки використання людей для трансплантації органів, адже нестача донорського матеріалу та його висока вартість приваблюють кримінальні структури. Згідно з Палермською Конвенцією ООН і Протоколом до неї, прийнятими в листопаді 2000 року, торгівля людьми є одним з найбільш небезпечних кримінальних карних діянь. Свідченням стурбованості міжнародного співтовариства ситуацією, що склалася, є ряд конвенцій, пактів та протоколів з врегулювання цього питання. Серед них такі, як:

- Конвенція про боротьбу з торгівлею людьми та експлуатацією проституції третіми особами, прийнята Генеральною Асамблеєю ООН від 2.12.1949 року.

- Міжнародний пакт про громадянські та політичні права, Нью-Йорк, 16.12.1966 року.

- У 1997 р. було проведено Гаазьку міністерську конференцію, на якій прийнято Декларацію європейських рекомендацій з ефективних заходів щодо запобігання боротьби з торгівлею жінками з метою їхньої сексуальної експлуатації. Її ціль – підтримка подальших дій з попередження торгівлі людьми, а також надання необхідної допомоги жертвам торгівлі.

- Документ про Спільну дію Ради Європи від 1997 р. перелічує додаткові види покарання і заходи адміністративного характеру, такі як конфіскація і вилучення доходів і власності торговця людьми і закриття установ, які брали участь у торгівлі людьми.

- Нині на рівні ЄС діє Рамкове рішення Ради Європи про торгівлю людьми. Його метою є уніфікація національного кримінального законодавства для забезпечення ефективної боротьби з торгівлею людьми.

– Конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності, Нью-Йорк, має за мету сприяння міжнародному співробітництву для запобігання транснаціональній організованій злочинності і боротьбі проти неї.

Існує міжурядова організація, яка вирішувати глобальні проблеми міграції, задовольняти зростаючі потреби мігрантів і надавати допомогу у випадку виникнення надзвичайних подій гуманітарного характеру – «Міжнародна Організація з міграції», створена в 1951 році. До її складу входять 100 місій з різних країн світу. МОМ запровадив 51 проект в чотирьох сферах:

– «Дослідження»: важливий захід, що дозволяє краще зрозуміти проблему торгівлі людьми з метою розробки найбільш доцільних і ефективних форм втручання.

– «Профілактика»: проведення кампаній з підвищення стурбованості проблемою і поінформованості потенціальних жертв про ризик.

– «Захист жертв»: притулки в країнах транзиту і центри прийому в країнах походження; гарячі телефонні лінії; проекти з надання допомоги;

– «Технічна співпраця»: надання допомоги урядам у розробці законодавства і поширенні позитивного досвіду з метою ефективної боротьби з проблемою і з метою захисту фундаментальних прав жертв торгівлі людьми.

Щодо неурядових організацій, то їх існує дуже велика кількість. Прикладами є: Карітас Італіяна в Італії, яка частково діє і в Україні, Всесвітня організація за Вживання (The Global Survival Network), Фонд проти торгівлі людьми (The Foundation against Trafficking), Кризовий центр «Ангара» в Іркутську, Центр «Жінка для жінки» в Україні, Всесвітній альянс проти торгівлі жінками (Таїланд) та багато інших.

З 25 листопада по 10 грудня в Україні проходила акція «16 днів проти насильства», яка з 1991 року підтримується міжнародною спільнотою. Дати акції символічно наголошують на зв'язку: 25 листопада – Міжнародний день боротьби з насильством щодо жінок (згідно з резолюцією Генеральної Асамблеї ООН, 1981 р.), 10 грудня – Міжнародний день захисту прав людини, коли народи всього світу святкують прийняття у 1948 році Всесвітньої декларації прав людини.

Основним досягненням України у 2004р. можна визначити укладення окремих пов'язаних із боротьбою з торгівлею людьми

двосторонніх угод та Програм спільних дій, а також проведення активної роботи щодо розробки проектів міждержавних договорів про правові відносини та правову допомогу у цивільних і кримінальних справах. Зокрема: 1) Протокол між Адміністрацією Державної прикордонної служби України і Головним Комендантом Прикордонної варті Республіки Польща про напрями взаємодії оперативних органів Державної прикордонної служби України і Прикордонної варті Республіки Польща (дата підписання та набуття чинності: 22 вересня 2004 року). Стаття 2 Протоколу («Організація взаємодії») передбачає, що «Компетентні органи здійснюють співробітництво у сфері запобігання та боротьби зі злочинністю на кордоні, у тому числі з її можливими організованими формами, що мають міжнародний характер, зокрема торгівля людьми та незаконна міграція»; 2) Програма спільних дій на 2004 – 2006 рр. між Кабінетом Міністрів України та Урядом Королівства Нідерландів (дата підписання та набуття чинності: 19 квітня 2004 року). Пункт 5 Розділу IV передбачає, що в рамках співробітництва з ОБСЄ (через Офіс з виконання проектів ОБСЄ у Києві) та відповідних програм Європейського Союзу «Сторони сприятимуть міжнародному співробітництву в сфері боротьби з транскордонною організованою злочинністю, організованою нелегальною міграцією, незаконною торгівлею людьми (включаючи примус третіми особами до зайняття проституцією або сексуальну експлуатацію неповнолітніх) а також незаконні фінансові операції та відмивання коштів»; 3) Спільний план дій між Кабінетом Міністрів України та Урядом Турецької Республіки з розширеного співробітництва (вчинено в Києві 2 квітня 2004 р.). Стаття 2 Спільного плану дій («Спільна боротьба з тероризмом та організованою злочинністю, новими викликами та загрозами») передбачає, що «Сторони і надалі зміцнюватимуть своє співробітництво відповідно до своїх зобов'язань для попередження, припинення, виявлення, розкриття та розслідування організованої злочинності, незаконної міграції, торгівлі людьми, відмивання грошей, та інших злочинів».

Проблему протидії торгівлі людьми активно досліджували такі вчені, як К. Б. Левченко, А. В. Орлеан, Б. В. Лизогуб та інші.

Отже це питання є актуальною сьогодні тому, що в сучасну епоху глобалізації все більшої гостроти набуває питання транскордонної міграції. Перш за все тому, що це явище дало початок ще одному різновиду міжнародної злочинності, окрім наркоторгівлі та торгівлі зброєю, – торгівлі людьми. Наприклад, німецький до-

слідник Лео Кайдел визначив торгівлю людьми одним із основних видів діяльності злочинних груп, який займає 5 місце в ієрархії кримінальної активності в Німеччині. Найбільшу тривогу викликає ріст об'ємів незаконного вивозу жінок і дітей з рідних країн за кордон для використання в цілях сексуальної експлуатації та примусової праці.

Сторчак Н. А.

*доцент кафедри суспільствознавчої освіти Миколаївського
обласного інституту післядипломної педагогічної освіти*

МІЖНАРОДНІ ОСНОВИ ПРИЗНАЧЕННЯ ПОКАРАННЯ У ВИДІ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ

Аналіз українського кримінального законодавства свідчить, що воно об'єктивно зорієнтоване на застосування покарання у виді позбавлення волі на певний строк. Кримінальний кодекс (далі – КК) України станом на 07.07.11 включав всього 817 санкцій, з них позбавлення волі на певний строк передбачали 620 (75,9 %), з яких 350 безальтернативні (56,4 %), а 11 (1,8 %) – передбачали позбавлення волі на певний строк поряд із довічним позбавленням волі. Злочини, за які у санкціях передбачається призначення позбавлення волі на певний строк, містяться у всіх розділах Особливої частини КК України. Отже, вміст позбавлення волі в санкціях чинного КК України значно переважає над іншими видами покарань і перш за все саме це зумовлює найбільшу питому вагу даного покарання при його застосуванні національними судами. Такі прояви кримінальної політики України зазнають критики від міжнародного співтовариства. Це спричиняє необхідність розгляду питання про те, як на міжнародному рівні формулюються засади застосування покарання у виді позбавлення волі, і як співвідносяться з ними положення українського законодавства.

Аналіз норм міжнародного кримінального права засвідчує, що серед найбільш прийнятних заходів покарання, поряд із штрафом та конфіскацією, частіше всього зазначається позбавлення волі. Так, Статут Міжнародного трибуналу по Югославії (ст. 24) та Статут Міжнародного трибуналу по Руанді (ст. 23) передбачають, що покарання, яке призначається Судовою камерою, обмежується тюремним ув'язненням [10; 9]. Позбавлення волі на певний строк